

Marian Płachecki

"Strukturalizm a pragmatyzm", Eugeniusz Czaplejewicz, "Miesięcznik Literacki" nr 8 (1973) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 17/51, 100

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(I) CZAPLEJEWICZ Eugeniusz: Strukturalizm a pragmatyka. "Miesięcznik Literacki" 1973 nr 8 s. 38-50.

Autor wyróżnia w tradycji strukturalizmu dwie fazy. W pierwszej (formaliści rosyjscy, szkoła praska) absolutyzowano syntaktyczny aspekt dzieła literackiego; w drugiej (szkoła francuska, Lévi-Strauss, Barthes i ośrodek tartuski) - aspekt semantyczny; w obu wypadkach deklaranowano całościowość obie-ranych perspektyw częściowych. W przekonaniu, że sprzeczność ta nie ominęłaby przyszłej "pragmatycznej" fazy strukturaliz-mu, autor skłonny jest widzieć postulowaną "poetykę pragmaty-czną" poza tradycją strukturalną. Artykuł zamyka osiem tez wyjściowych do tej przyszłej dziedziny badań literackich, wśród nich teza, że utwór artystyczny nie jest strukturą oraz że poetyka pragmatyczna powraca do dziedzictwa poetyki i retoryki klasycznej.

BP/51/1

M.P.

(I) EILE Stanisław: Światopogląd powieści. Wrocław 1973, Oss., ss. 258, zł 46.-

Typologia sposobów wpisywania w strukturę powieści założeń ideowo-poznawczych autora (jako podmiotu całości tekstu). Pod tym kątem widzenia rozważana jest w książce problematyka relacji osobowych w powieści (narracja pierwszoosobowa, auktorialna, personalna; wiarygodność wypowiedzi postaci weryfikowana przez wypowiedzi narratora i stanowisko "autora implikowanego") i światopoglądowych dyrektyw organizowania świata przedstawionego (stosunek tego świata do narracji, aksjologia utajona w doborze jego składników, światopoglądowe funkcje chwytów fabularnych, "strategia układu czasowego").

BP/51/2

M.P.